

УДК 657:004(075)

Волинець В.І.

*кандидат технічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку й аудиту
Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету*

Гордополова Н.В.

*кандидат економічних наук,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку й аудиту
Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету*

Головай Н.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри бухгалтерського обліку й аудиту
Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету*

НОВИЙ АВТОМАТИЗОВАНИЙ ЗВІТ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДОТРИМАННЯ ФІНАНСОВИХ НОРМАТИВІВ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК

Визначено склад фінансових показників та нормативів діяльності кредитних спілок, що почали діяти з 1 січня 2016 року. Визначено склад показників звітних даних кредитних спілок та формули, на підставі яких варто розраховувати фінансові показники. Створено новий автоматизований звіт для аналізу дотримання фінансових нормативів діяльності кредитних спілок в інформаційній системі «Мікст: Кредитна спілка».

Ключові слова: інформаційні системи, автоматизація, аналіз, фінансові показники, кредитні спілки.

Волинец В.И., Гордополова Н.В., Головай Н.Н. НОВЫЙ АВТОМАТИЗИРОВАННЫЙ ОТЧЕТ ДЛЯ АНАЛИЗА СОБЛЮДЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ НОРМАТИВОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КРЕДИТНЫХ СОЮЗОВ

Определен состав финансовых показателей и нормативов деятельности кредитных союзов, которые начали действовать с 1 января 2016 года. Определен состав показателей отчетных данных кредитных союзов и формулы, на основании которых следует рассчитывать финансовые показатели. Создан новый автоматизированный отчет для анализа соблюдения финансовых нормативов деятельности кредитных союзов в информационной системе «Микст: Кредитный союз».

Ключевые слова: информационные системы, автоматизация, анализ, финансовые показатели, кредитные союзы.

Volynets V.I., Gordopolova N.V., Golovay N.M. NEW AUTOMATED REPORT TO ANALYZE COMPLIANCE WITH THE FINANCIAL REGULATIONS OF CREDIT UNIONS ACTIVITY

The composition of the financial indicators and regulations of credit unions, which began to operate from 1 January 2016, is determined. The composition of the report data indicators of credit unions and formulas, on base which the financial indicators should be calculated, is determined. A new automated report to analyze compliance with the financial regulations of credit unions activity in the information system «Mikst: Credit union» is created.

Keywords: information systems, automation, analysis, financial indicators, credit unions.

Постановка проблеми. Одним із шляхів удосконалення якості системи управління кредитних спілок є застосування автоматизованих обліково-аналітичних інформаційних систем, що дає змогу підвищити оперативність, точність, достовірність і об'єктивність обліково-аналітичної інформації та надати її у зручному для прийняття ефективних управлінських рішень вигляді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам автоматизації обліково-аналітичних завдань присвячено праці багатьох вітчизняних учених, таких як О.С. Височан, С.Й. Воробець, П.В. Іванюта та інших, в яких розглядаються як теоретичні питання побудови та функціонування автоматизованих обліково-аналітичних інформаційних систем, так і питання їх практичного застосування [1-5].

Серед інформаційних систем обліку діяльності кредитних спілок України широке розповсюдження набула інформаційна система «Мікст: Кредитна спілка» [6]. У праці [7] було запропоновано розширити функціональні можливості інформаційної системи «Мікст: Кредитна спілка» щодо розв'язання аналітичних завдань шляхом створення автоматизованого звіту для аналізу дотримання фінансових нормативів діяльності кредитних спілок. Однак останні нормативно-

правові зміни щодо фінансових показників та нормативів діяльності кредитних спілок, які почали діяти з 1 січня 2016 року, вимагають створення нового автоматизованого звіту для аналізу дотримання фінансових нормативів діяльності кредитних спілок в інформаційній системі «Мікст: Кредитна спілка».

Постановка завдання. Метою роботи є розробка нового автоматизованого звіту для аналізу дотримання фінансових нормативів діяльності кредитних спілок в інформаційній системі «Мікст: Кредитна спілка».

Для досягнення поставленої мети необхідно:

1. Визначити склад фінансових показників та нормативів діяльності кредитних спілок, що почали діяти з 1 січня 2016 року.

2. Визначити склад показників звітних даних кредитних спілок та формули, на підставі яких варто розраховувати фінансові показники.

3. Створити автоматизований звіт для аналізу дотримання фінансових нормативів діяльності кредитних спілок в інформаційній системі «Мікст: Кредитна спілка».

Виклад основного матеріалу дослідження. До складу фінансових показників діяльності кредитних спілок входять [8]:

1. Показники достатності капіталу та платоспроможності.

2. Показники якості активів, ризиковості операцій та прибутковості.

3. Показники ліквідності.

Залежно від ризиків діяльності кредитних спілок, обсягу та характеру проведення операцій, наявності мережі відокремлених підрозділів визначають три групи режимів регулювання кредитних спілок, для кожної з яких визначаються свої значення фінансових нормативів.

Перша група фінансових показників включає показники достатності капіталу, платоспроможності та рівнів резервного капіталу, на підставі яких визначається можливість розподілу доходу кредитної спілки на додаткові паї. Платоспроможність кредитної спілки визначається коефіцієнтом платоспроможності, питомою вагою прострочених зобов'язань за залученими депозитами та рівнем збитків кредитної спілки.

Капітал кредитної спілки не може бути меншим, ніж 10 відсотків від суми її загальних зобов'язань.

Коефіцієнт платоспроможності кредитної спілки, який визначається як співвідношення регулятивного капіталу (власних коштів) кредитної спілки до сумарних активів, зважених за ступенем ризику, та суми залишку зобов'язань членів кредитної спілки перед третіми особами не може бути меншим, ніж 8 та 7 відсотків відповідно для першої та другої груп режимів регулювання, а для третьої групи режимів регулювання не визначається.

Питома вага прострочених на 30 і більше календарних днів зобов'язань за залученими депозитами

повинна бути меншою, ніж 10 відсотків від суми невиконаних вимог за зобов'язаннями по договорах залучення внесків на депозитні рахунки.

Рівень збитків кредитної спілки, який визначається як відношення суми збитків до загальної суми резервного капіталу, обов'язкових пайових внесків та обов'язкових цільових внесків у додатковий капітал, не повинен перевищувати 25 відсотків.

Резервний капітал від суми активів, зважених за ступенем ризику, повинен складати не менше 15 відсотків. Мінімальний розмір резервного капіталу повинен становити 3 або 10 відсотків від зобов'язань кредитної спілки у разі відсутності або наявності у кредитної спілки внесків членів кредитної спілки на депозитні рахунки відповідно.

Кредитна спілка може здійснювати розподіл доходу на додаткові пайові внески лише за умови досягнення нормативів достатності капіталу, коефіцієнта платоспроможності, мінімального нормативного розміру резервного капіталу та дотримання нормативу прибутковості.

У другій групі фінансових показників показник якості активів, який визначається як відношення загальної суми заборгованості за простроченими, неповерненими, безнадійними та продовженими кредитами, не перекритої сформованим резервом забезпечення покриття втрат від неповернених позичок, до загальної суми заборгованості за наданими кредитами, не може перевищувати 8, 10 та 12 відсотків відповідно для першої, другої та третьої груп режимів регулювання кредитних спілок.

Таблиця 1

Розрахункові формули для визначення фактичних значень фінансових показників

Показник	Формула
Допоміжний показник AP (сумарні активи, зважені за ступенем ризику, та зобов'язання перед третіми особами)	$(\Phi 3П4\_080 + \Phi 2П6\_065) * 0 + (\Phi 2П6\_061 + \Phi 2П6\_062) * 0.2 + (\Phi 2П6\_063 + \Phi 2П6\_064 + \Phi 2П6\_066 + \Phi 3П4\_061 + \Phi 3П4\_090 + \Phi 3П4\_100 + \Phi 3П4\_131) * 0.5 + (\Phi 3П4\_010 + \Phi 3П4\_020 - \Phi 5П6\_020 + \Phi 3П4\_060 - \Phi 3П4\_061 + \Phi 3П4\_130 - \Phi 3П4\_131 + \Phi 3П4\_140 + \Phi 3П4\_350) * 1 + (\Phi 5П6\_020 + \Phi 5П7\_060) * 1.5$
Допоміжний показник AP1	$AP - \Phi 3П4\_350$
Достатність капіталу	$\Phi 3П4\_310 / \Phi 3П4\_260 * 100$
Коефіцієнт платоспроможності	$(\Phi 2П6\_081 + \Phi 2П6\_083 + \Phi 2П6\_090 + \Phi 2П6\_102 + \Phi 2П6\_103 + \Phi 2П6\_104 + \Phi 2П6\_110 + \Phi 3П4\_040 + \Phi 3П4\_120) / AP * 100$
Питома вага прострочених зобов'язань за залученими депозитами	$\Phi 9П8\_030$
Рівень збитків до резервного капіталу та пайових внесків з обов'язковою сплатою	$-\Phi 2П6\_110 / (\Phi 2П6\_081 + \Phi 2П6\_083 + \Phi 2П6\_090) * 100$
Резервний капітал до активів	$\Phi 3П4\_280 / AP1 * 100$
Мінімальний резервний капітал до зобов'язань	$\Phi 3П4\_280 / \Phi 3П4\_260 * 100$
Якість активів (прострочені кредити до кредитного портфеля)	$(\Phi 3П4\_020 + \Phi 3П4\_040 + \Phi 3П4\_110 - \Phi 3П4\_021 - \Phi 3П4\_041 - \Phi 3П4\_120) / (\Phi 3П4\_010 + \Phi 3П4\_030 + \Phi 3П4\_110) * 100$
Максим. залишок за кредитами одного члена спілки до капіталу	$\Phi 2П6\_010 / \Phi 2П3 / \Phi 3П4\_310 * 100$
Кредити з великими ризиками до кредитного портфеля	$\Phi 6П15\_010 / (\Phi 3П4\_010 + \Phi 3П4\_030 + \Phi 3П4\_110) * 100$
Залучені кошти до зобов'язань та капіталу	$(\Phi 3П4\_180 + \Phi 3П4\_210) / \Phi 3П4\_340 * 100$
Зобов'язання перед одним членом спілки до загальних зобов'язань	$(\Phi 2П6\_120 + \Phi 2П6\_130) / \Phi 2П2 / \Phi 3П4\_260 * 100$
Зобов'язання перед третіми особами до регулятивного капіталу	$\Phi 3П4\_350 / (\Phi 2П6\_081 + \Phi 2П6\_083 + \Phi 2П6\_090 + \Phi 2П6\_102 + \Phi 2П6\_103 + \Phi 2П6\_104 + \Phi 2П6\_110 + \Phi 3П4\_040 + \Phi 3П4\_120) * 100$
Прибутковість (доходи до витрат)	$(\Phi 2П3\_110 + \Phi 4П3\_120) / (\Phi 4П3\_280 + \Phi 2П4\_092 + \Phi 2П4\_153 + \Phi 2П4\_154 + \Phi 2П5\_111) * 100$
Збиток	Нормативне значення: $\Phi 3П4\_280 - (3 \text{ чи } 10\%) * \Phi 3П4\_260$ Фактичне значення: $-\Phi 2П6\_110$
Миттєва ліквідність	$\Phi 3П4\_080 / \Phi 9П5\_020 * 100$
Короткострокова ліквідність	$(\Phi 3П4\_080 + \Phi 2П6\_011 + \Phi 2П6\_012 + \Phi 2П6\_030 + \Phi 2П6\_061 + \Phi 2П6\_062 + \Phi 2П6\_065 + \Phi 3П4\_051 * 3 + \Phi 3П4\_061 * 3 + \Phi 3П4\_131 * 3) / (\Phi 3П4\_260 - \Phi 2П6\_124 - \Phi 2П6\_125 - \Phi 7П04\_050 - \Phi 7П06\_050 - \Phi 7П08\_050 - \Phi 7П10\_050) * 100$

Показники ризиковості операцій включають показник максимального кредиту, який не може перевищувати 20 відсотків капіталу кредитної спілки; показник максимального залишку за кредитами одного члена кредитної спілки, який не може перевищувати 25 відсотків капіталу кредитної спілки; показник заборгованості за кредитами, що пов'язані з великими ризиками, який не може перевищувати 80 відсотків загального кредитного портфеля кредитної спілки; показник залучених коштів, який не може перевищувати 50 відсотків вартості загальних зобов'язань та капіталу кредитної спілки; показник зобов'язань кредитної спілки перед одним своїм членом, який не повинен бути більше 10 відсотків від суми загальних зобов'язань кредитної спілки; показник зобов'язань членів кредитної спілки перед третіми особами, який не може перевищувати суму регулятивного капіталу (власних коштів).

Показник прибутковості, який визначається як співвідношення нерозподіленого доходу попереднього періоду та отриманих доходів звітного періоду до суми витрат, збільшених на суму доходу, спрямованого на формування резервного капіталу, та доходу, розподіленого на пайові внески, не має становити менше 100 відсотків.

Розмір збитку кредитної спілки не має перевищувати різниці між сформованим резервним капіталом та мінімальним нормативним розміром резервного капіталу для відповідної кредитної спілки.

Кредитна спілка має право здійснювати благодійну діяльність за умови дотримання кредитною спілкою нормативів достатності капіталу, коефіцієнта платоспроможності, мінімального нормативного розміру резервного капіталу та прибутковості.

Група показників ліквідності включає показники миттєвої та короткострокової ліквідності. Показник миттєвої ліквідності визначається як співвідношення суми грошових коштів у касі та на поточних рахунках у банках до суми внесків членів кредитної спілки на депозитні рахунки, кінцевий строк погашення яких настав, і не може бути меншим, ніж 12 та 10 відсотків відповідно для першої та другої групи режимів регулювання, а для третьої групи режимів регулювання не визначається. Показник короткострокової ліквідності визначається як співвідношення ліквідних активів з початковим терміном погашення до одного року до короткострокових зобов'язань з початковим терміном погашення до одного року і не повинен бути меншим 100 відсотків.

Розрахунок фактичних значень фінансових показників здійснюється на підставі звітних даних кредитної спілки [9], які включають звітні дані про фінансову діяльність кредитної спілки (форма 2), звітні дані про склад активів та пасивів кредитної спілки (форма 3), звітні дані про доходи та витрати кредитної спілки (форма 4), розрахунок необхідної суми резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок (форма 5), звітні дані про кредитну

ДОТРИМАННЯ ФІНАНСОВИХ НОРМАТИВІВ діяльності кредитної спілки				
за 2015 р.				
(1 квартал, 1 півріччя, 9 місяців, рік)				
Команда				
(назва кредитної спілки)				
Номер пункту положення	Фінансовий показник	Нормативне значення, %	Фактичне значення, %	Дотримання нормативу
1.3	Група режиму регулювання кредитної спілки	X	2	X
2.2.1	Достатність капіталу (капітал до зобов'язань)	10,0	174614,7	Так
2.2.2	Платоспроможність в цілому	X	X	Так
	Коефіцієнт платоспроможності	7,0	26,5	Так
	Питома вага прострочених зобов'язань за залученими депозитами	10,0		Так
	Рівень збитків до резервного капіталу та пайових внесків з обов'язковою сплатою	25,0	20,7	Так
	Право на залучення депозитів	X	X	Так
2.2.3	Резервний капітал до активів	15,0	27,9	Так
2.2.4	Мінімальний резервний капітал до зобов'язань	3,0	53954,9	Так
2.2.5	Можливість розподілу доходу на паї	X	X	Ні
3.1	Прострочені кредити до кредитного портфеля	10,0	7,8	Так
3.2.1	Максимальний кредит до капіталу	20,0	5,0	Так
3.2.2	Максимальний залишок за кредитами одного члена спілки до капіталу	25,0	0,4	Так
3.2.3	Кредити з великими ризиками до кредитного портфеля	80,0		Так
3.2.4	Залучені кошти до зобов'язань та капіталу	50,0		Так
3.2.5	Зобов'язання перед одним членом спілки до загальних зобов'язань спілки	10,0		Так
3.2.6	Зобов'язання перед третіми особами до регулятивного капіталу	100,0		Так
3.3.1	Прибутковість (доходи до витрат)	100,0	69,5	Ні
3.3.2	Збиток, грн.	841746,2	198981,5	Так
3.3.3	Право на благодійну діяльність	X	X	Ні
4.1	Миттєва ліквідність	10,0	9999999999,9	Так
4.2	Короткострокова ліквідність	100,0	124868,1	Так

Рис. 1. Звіт «Дотримання фінансових нормативів діяльності кредитної спілки»

діяльність кредитної спілки (форма 6), звітні дані про залучені кошти від юридичних осіб (форма 7), інформацію щодо здійснення кредитними спілками операцій із внесками (вкладами) членів кредитної спілки на депозитні рахунки (форма 9).

Розрахункові формули для визначення фактичних значень фінансових показників наведено в таблиці 1, де посилання на комірки таблиць форм звітності містять інформацію про номер форми, код стовпця та код рядка таблиці форми (наприклад, посилання «ФЗП4_080» вказує на комірку форми 3 в стовпці з кодом 4 та рядку з кодом 080).

Автоматизований звіт для аналізу дотримання фінансових нормативів кредитної спілки може бути створений шляхом додавання до звіту «Перенесення даних в програму Держфінпослуг», який входить до складу звітів системи «Мікст: Кредитна спілка» і містить усі форми звітних даних кредитної спілки, таблиці розрахунку та аналізу фінансових показників.

При створенні таблиці необхідно визначити властивості комірок таблиці, які включають типи даних (текстові або числові), розрахункові формули згідно з таблицею 1 або постійні числові значення для числових комірок та умовні вирази з текстовими повідомленнями для текстових комірок, зовнішній вигляд.

Приклад сформованого звіту для аналізу дотримання фінансових нормативів діяльності кредитної спілки наведено на рисунку 1.

Висновки. У результаті визначення складу фінансових показників та нормативів діяльності кредитних спілок, які почали діяти з 1 січня 2016 року, та показників звітних даних і формул, на підставі яких їх варто розраховувати, створено новий автоматизований звіт для аналізу дотримання фінансових нормативів діяльності кредитних спілок в інформаційній системі «Мікст: Кредитна спілка».

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Височан О.С. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті / О.С. Височан. – Львів: Львівська політехніка, 2005. – 192 с.
2. Волинець В.І. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті. Комп'ютерний практикум / В.І. Волинець, Б.В. Погріщук, Н.В. Гордополова. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Крок, 2015. – 148 с.
3. Волинець В.І. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті. Комп'ютерний практикум. Частина 2 / В.І. Волинець, Б.В. Погріщук, Н.В. Гордополова. – 2-е вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Крок, 2014. – 209 с.
4. Воробець С.Й. Спеціалізовані програмні продукти для фінансового обліку та аналізу: 1С-Підприємство & Audit Expert / С.Й. Воробець, В.П. Кічор, М.Я. Яструбський. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 232 с.
5. Іванюта П.В. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті / П.В. Іванюта. – К.: ЦУЛ, 2007. – 280 с.
6. Мікст: Кредитна спілка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mikst.com.ua/solutions/94/>.
7. Волинець В.І. Автоматизований аналіз дотримання фінансових нормативів діяльності кредитних спілок в інформаційній системі «Мікст: Кредитна спілка» / В.І. Волинець, Н.В. Гордополова, П.К. Ніколюк // Обліково-аналітичне забезпечення управління: вітчизняний і міжнародний доступ: Монографія / за заг. ред. д.е.н. проф. М.Г. Білопольського; к.е.н., доц. Сизоненко О.А.; Макіївський економ.-гуманіт. ін-т. – Донецьк: Дмитренко Л.Р., 2014. – С. 99-107.
8. Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0148-04>.
9. Порядок складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0069-04>.